॥ श्रीः ॥

संगीतराजश्रीभावभट्टविरचितः

अनूपसंगीतांकुशः ।

अयं ग्रंथः

पुण्यपत्तनस्थपंडितदत्तात्रेयकेशवजोशीत्यभिधेन
यथामति संशोधितः ।

स च

भालचन्द्रशर्मणा

आर्यभूषणाख्यमुद्रालये मुद्राक्षरैरंकयित्वा
प्राकाश्यं नीतः ।

शकः १८४१ सन् १९१९

(सर्वेऽधिकाराः स्वायत्तीकृताः)

Printed at the Arya-Bhushan Press, Poona, by
Anant Vinayak Patvardhan
AND
Published by Bhalachandra Sitaram Sukathankar M. A. LL. B.
22 Carnac Road,-Bombay.

अनूपसंगीतांकुशग्रंथस्य वस्तुसंग्रहः ।

	पृष्ठांकः
स्वराध्यायः ।	
मंगलाचरणम्	१
नादः	१
श्रुतयः	२
स्वराः	२
ग्रामाः	३
मूर्छनाः	३
षड्जग्रामस्य मूर्छनाः	४
मध्यमग्रामस्य मूर्छनाः	४
गमकभेदेन मूर्छनाः	५
दाक्षिणतर्जनीविचारः	६
तर्जन्यंगुलीविचारः	६
सोमनाथोक्तवादनप्रकाराः ...	७
तानाः	११
द्विस्वरतानविवेकः	१२
त्रिस्वरतानविवेकः	१३
चतुःस्वरतानाविवेकः	१३
पंचस्वरतानविवेकः	१४
षाडवतानाविवेकः	१३
संपूर्णतानविवेकः	१४
अलंकाराः	१४
रागाध्यायः ।	
षट्पुरुषरागाः	१५
षट्रागाणां वरांगनाः	१५
भैरवः	१५
मध्यमादिः	१६
भैरवी	१६
बंगाली	१६
वराटी	१७
सैंधवी	१७
मालवकौशिकः ...	१७
तोडी	१८
संभावती	१८
गौरी	१८
गुणक्री	१९
ककुभा	१९
हिंदोलः	१९
वेलावली	२०
रामकली	२०
देशाक्षी	२०
पटमंजरी	२०
ललिता	२१
दीपकः	२१
केदारिका	२१
देशी	२१
कामोदी	२२
नाटिका	२२
कर्णाटी	२२
श्रीरागः	२३
वसंती	२३
मालवी	२३
मालश्रीः	२४
सावेरी	२४
धनाश्रिका	२४
मेघः	२५
मल्लारी	२५
देशकारी	२५
भूपाली	२५
गुर्जरी	२६
टक्का	२६

॥ श्रीः ॥

अनूपसंगीतांकुशः ।

अथ स्वराध्यायः ।

मङ्गलाचरणम् ।

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

जनार्दनपदाम्भोजं नत्वा राजपदाम्बुजम् ।
सम्यक् ज्ञानप्रबोधार्थं स्मृत्वा सिद्धिविनायकम् ॥ १ ॥
एकां मुद्रामुरीकृत्य सार्थहर्षत्रयात्मिकम् ।
श्रीमदनूपसिंहस्याज्ञया ग्रन्थद्वयं कृतम् ॥ २ ॥
एकोऽनूपविलासाख्योऽनूपरत्नाकरः परः ।
अनूपांकुशनामाऽयं ग्रन्थो निष्पाद्यतेऽधुना ॥ ३ ॥
श्रीमत्संगीतरायेण तानयोगप्रवर्तकः ।
अस्मिन्विचारकाः सन्तु सदसद्व्यक्तिहेतवः ॥ ४ ॥

अथ नादः ।

सरिगमाः पधौ नीति सरिगमाः पधौ नि च ।
सरिगमाः पधौ नीति स्थानत्रयमिदं जगुः ॥ ५ ॥
प्रथमं सप्तकं मन्द्रं द्वितीयं मध्यमं स्मृतम् ।
तृतीयं तारसंज्ञं स्यादेवं स्थानत्रयं मतम् ॥ ६ ॥
मन्द्रादर्धं तु मध्यं स्यान्मध्यार्धं तारसप्तकम् ।
उत्तरोत्तरसंकोचस्त्वाकाशे भवति ध्रुवम् ॥ ७ ॥

समभागप्रकल्पोऽत्र न साधु म[illegible] बुधैः ।
तस्माद्भागास्तु विषमाः कल्पिता भरतादिभिः ॥ ८ ॥
षट्षष्टिश्रुतयोऽत्र स्युः स्थानत्रयसमागमे ।
द्वाविंशतिप्रभेदेन संख्या द्वाविंशतिर्मता ॥ ९ ॥
सप्तस्वरास्त्रयो ग्रामाः श्रुतीनां विंशतिर्मताः ।
द्व्यधिका कथिता तज्ज्ञैः प्रोच्यते श्रुतिलक्षणम् ॥ १० ॥

अथ श्रुतयः ।

स्वरूपमात्रश्रवणान्नादोऽनुरणनं विना ।
श्रुतिरित्युच्यते भेदास्तस्या द्वाविंशतिर्मताः ॥ ११ ॥

अथ स्वराः ।

श्रुत्यनन्तरभावित्वं यस्यानुरणनात्मकः ।
स्निग्धश्च रञ्जकश्चासौ स्वर इत्यभिधीयते ॥ १२ ॥
तीव्राकुमुद्वतीमंदाछंदोवत्यस्तु षड्जगाः ।
दयावती रंजनी च रतिका चर्षभे स्थिताः ॥ १३ ॥
रौद्री क्रोधा च गांधारे वज्रिकाऽथ प्रसारिणी ।
प्रीतिश्च मार्जनीत्येताः श्रुतयो मध्यमाश्रिताः ॥ १४ ॥
क्षिती रक्ता च संदीपिन्यालापिन्यथ पंचमे ।
मदंती रोहिणी रम्येत्येता धैवतसंश्रयाः ॥ १५ ॥
उग्रा च क्षोभिणी च द्वे निषादे वसतः श्रुती ।
स रि ग म प ध नि स्यात् षड्जादीनां परा भिदा ॥ १६ ॥
एषा त्रैगुण्यसंजाता षड्जादीनां परा स्थितिः ।
मन्द्रा मध्या च तारा च हृत्कंठशीर्षसंभवा ॥ १७ ॥
मन्द्रा सप्तस्वरैर्ज्ञेया मध्या सप्तस्वरैः स्थितिः ।
तारा सप्तस्वरैर्ज्ञेया त्वेवं स्थानत्रयं मतम् ॥ १८ ॥

मन्द्रतारप्रभेदाभ्यां श्रुतीनां स्याद्गतिर्द्विधा ।
मन्द्रो बिन्दुशिराः प्रोक्तः सरेखस्तार उच्यते ॥ १९ ॥
पूर्वा मन्द्रगतिः प्रोक्ता परा तारा प्रकीर्तिता ।
मन्द्रा मन्द्रतरा चेति परा मन्द्रतमा मता ॥ २० ॥
तारा तारतरा चेति परा तारतमा स्थितिः ।
प्रोक्ता संगीतरायेण स्वराणां षड्विधा गतिः ॥ २१ ॥
एवं द्विधा गतिर्मन्द्रे मध्ये तारेऽपि संमता ।
स्थानत्रयसमायोगान्मूर्छनारंभसंभवः ॥ २२ ॥
तत्र मध्यस्थषड्जेन षड्जग्रामस्य मूर्छना ।
प्रथमारभ्यतेऽन्यास्तु निषादाद्यैरधस्तनैः ॥ २३ ॥
स्युः स्वरैर्मूर्छनाः सप्त षड्जग्रामस्य मूर्छनाः ॥

अथ ग्रामाः ।

ग्रामः स्वरसमूहः स्यान्मूर्छनादेः समाश्रयः ।
तौ द्वौ धरातले तत्र स्यात्षड्जग्राम आदिमः ॥ २४ ॥
द्वितीयो मध्यमग्रामस्तयोर्लक्षणमुच्यते ॥
षड्जग्रामः स्वचतुर्थे पंचमे श्रुतिसंस्थिते ।
उपान्त्यश्रुतिसंस्थेऽस्मिन्मध्यमग्राम इष्यते ॥ २५ ॥
समग्रामेति संज्ञासौ संजाता ब्रह्मनिर्मिता ।
गीर्वाणकुलसंभूताः षड्जगांधारमध्यमाः ॥ २६ ॥
गंधर्वैर्गीयते ग्रामो गांधारः स्वर्गसंस्थितः ।
शास्त्रे मध्यमसंज्ञः स्याल्लोके षडजस्य संस्थितिः ॥ २७ ॥

अथ मूर्छनाः ।

क्रमात्स्वराणां सप्तानामारोहश्चावरोहणम् ।
मूर्छनेत्युच्यते ग्रामत्रये स्युः सप्त सप्त च ॥ २८ ॥
शुद्धाः स्युः सान्तरोपेतास्तद्द्वयोपेतसंज्ञयोः ।
एवमष्टाविंशतिः स्युर्मूर्छनाः षड्जसम्भवाः ॥ २९ ॥

एवं मध्यमग्रामे स्युरष्टाविंशतिसंख्यया ।
षट्पञ्चाशत्स्युरुभयोरनन्ता मेलसम्भवाः ॥ ३० ॥

अथ षड्जग्रामस्य सप्तशुद्धमूर्छनाः ।

१ सा रि ग म प ध नि ।
२ निं सा रि ग म प ध ।
३ धं निं सा रि ग म प ।
४ पं धं निं सा रे ग म ।
५ मं पं धं निं सा रे ग ।
६ गं मं पं धं निं सा रे ।
७ रें गं मं पं धं निं सा ।

मध्यममध्यमारभ्य मध्यमग्राममूर्छना ।
प्रथमान्याः स्वरैरेभिर्गान्धाराद्यैरधस्तनैः ॥ ३१ ॥
षड्जे तूत्तरमन्द्राद्या रजनी चोत्तरायता ।
शुद्धषड्जा मत्सरीकृताश्वक्रान्ताभिरुद्गता ॥ ३२ ॥
सौवीरी मध्यमग्रामे हारिणाश्वा ततः परा ।
स्यात् कलोपनता मध्या मार्गी च पौरवी तथा ॥ ३३ ॥
हृष्यका सप्तमी प्रोक्ता मध्यमग्राममूर्छनाः ।
एवं चतुर्दश प्रोक्ता ग्रामद्वयस्य मूर्छनाः ॥ ३४ ॥
यदा गांधारसंज्ञोऽसौ श्रुतिद्वयं समाश्रयेत् ।
तदूर्ध्वमध्यमस्यैव तदा स सान्तराभिधः ॥ ३५ ॥
यदा निषादसंज्ञकः श्रुतिद्वयं समाश्रयेत् ।
तदूर्ध्वसस्य काकली तदा स कथ्यते बुधैः ॥ ३६ ॥
एतद्भेदद्वयोपेतास्तद्वयोपेतमूर्छनाः ।
एवमष्टाविंशतिः स्युर्भेदाः सग्रामसंभवाः ॥ ३७ ॥

एवं मध्यमग्रामस्य भेदा ऊह्या मनीषिभिः ॥
अथ गमकभेदेन कथ्यन्ते मूर्छना मया ।
स्वरस्य कंपो गमकस्तद्भेदानधुना ब्रुवे ॥ ३८ ॥
प्रतिहतिरंतद्रुतमुच्छलनवतो हतियुगाद्गभीररवः ।
मूर्छना प्रतिहतियुता प्रथमं साधनीया सुसाधकैः ॥ ३९ ॥
समुच्छलनहीना या सा निष्कर्षसंयुता ।
एकादशाद्यंकभेदैः प्रतिहतिरुदाहृता ॥ ४० ॥

सस रिरि गग मम पप धध निनि ।

प्रथमंकं विना निष्कर्षालंकारः ।

सांकामतिहतिस्तर्हि हतिः परामृष्यतेऽधुना ।
हतियुक्तो हतः ख्यातो हतोऽपि द्विविधः स्मृतः ॥ ४१ ॥
घातपातनभेदेन कथितो भावसूरिणा ॥

तथा च पारिजाते—

हतः पूर्वं हताख्यः स्यात्तथैवान्वर्थनामकः ।
या वै हताहताभ्यां स्याद्घातपातावरोहणात् ॥ ४२ ॥
हताहत इति ख्यातो हत्यैकत्र स्वरद्वयम् ।
एकत्र हन्यते यस्तु द्विवारं स द्विराहतः ॥ ४३ ॥
प्रतिहतिः स एव स्यात्कथ्यते भावसूरिणा ॥
यत्रैकहननादूर्ध्वं तत्रैवानाहतः स्वरः ।
अथाहतोऽपि कथितस्ततोऽनाहतः कथम् ॥ ४४ ॥
आहतोऽपि च कथितस्तेषां ज्ञानं कथं भवेत् ।
तेषां ज्ञानमहं वच्मि विज्ञानाय सुधीमताम् ॥ ४५ ॥
घातान्विता च कथिता शुद्धासु मूर्छनासु च ।
निर्घर्षे घातपाताभ्यां सदानंदावरोहणात् ॥ ४६ ॥

सदिषु सप्त घाताः । स तु एकाहतः । एकाहतोऽपि घातपाताभ्यां द्विधा । तंत्र्यारधो हननं घातः । नखेनोर्ध्वहननं पातः । स एव

घातपातः । घातपातशब्दोऽपि मंगलार्थद्योतकः भवात । घातपातो घातध्वंसः । स तु अमङ्गलध्वसक एव गणपतिः । गकारे घातकः । णकारे पातकः । पकारे पातः । तकारे घातः । एवं तंत्र्यां तंत्री-हननेन विध्वंसो भवति ॥

नादोत्पत्तौ घातपाते पातघातेऽपि च निष्कर्षालङ्कारः । घातपाताभ्यां सदानन्दः । गात्रवर्णोऽपि द्विधा त्रिचतुश्चस्वरात्मकः । चतुःस्वरः सदानन्दवत् त्रिस्वरे भेदः । घातपातघातेन पातघातपातेन वा संजायते ॥

हतोत्तरा हताख्योऽपि गमकोन्वर्थनामकः ।
एकत्र हन्यते यस्तु द्विवारं स द्विराहतः ॥ ४७ ॥
आरोहणावरोहाभ्यां द्विविधः परिकीर्तितः ।
एकाहत्याचाहतः स्याद्धतेरनुगमकस्त्वनु ॥ ४८ ॥
हतिर्हतिं विना या स्याद्धतेः सैव तु कीर्त्यते ।
एवं द्वादशधा प्रोक्ता हतिः श्रीभावसूरिणा ॥ ४९ ॥

इति दक्षिणतर्जनी विचारः ।

अन्यदपि च । घातपातघाते घातपाते तर्जनीघाते मध्यमा अथवा तर्जन्यंगुलीविचारः ।

सारिकोपरि तंत्र्यां तु निक्षिप्य वामतर्जनीम् ।
यवमात्रं पूर्वसंस्थां दक्षिणेनाहतिर्भवेत् ॥ ५० ॥
तदा संजायते नादो ऋषभस्तु स एव हि ॥
तया विना यदा घातः कृतो दक्षिणपाणिना ।
स नादोङ्काराख्योऽस्ति स एव सस्वरः स्मृतः ॥ ५१ ॥
प्रथमं तस्य शब्दस्य स स एव हरो हरिः ।
हरिर्नाभिस्थितं ब्रह्म स जगत्यक्षरसंहतिम् ॥ ५२ ॥
प्रथमा स स्वराख्याता द्वितीया रिस्वरात्मिका ।

तृतीया गस्वराख्या चतुर्थी मस्वरात्मिका ॥ ५३ ॥
पंचमी पस्वराख्याता षष्ठी धस्वरसंज्ञिका ।
सप्तमी निस्वरा प्रोक्ता श्रीजनार्दनसूनुना ॥ ५४ ॥
एवमारोहणं कृत्वा व्रजेत्षड्जस्वरं प्रति ।
तथावरोहणं कृत्वा घातपातानुसारतः ॥ ५५ ॥
तदा सा मूर्छना प्रोक्ता व्रजेन्मंद्रं च सस्वरम् ।
सादिकोत्तरमन्द्रा स्यात् स्थानत्रयविभेदिनी ॥ ५६ ॥
सप्तस्वरात्मको मन्द्रः कुलाकुलनियोजितः ।
तत्क्षणात्कुरुते मुक्तिं साधकस्य न संशयः ॥ ५७ ॥
आत्मा सस्वरः प्रोक्तः शिरो रिस्वर उच्यते ।
हस्तौ गांधार एव स्याद्वक्षः स्यान्मध्यमः स्वरः ॥ ५८ ॥
पार्श्वौ पंचम एव स्यात्कटिर्धैवतसंज्ञकः ।
पादौ निषाद एव स्यात्षडंगा मूर्छना भवेत् ॥ ५९ ॥
तस्याः पुरस्क्रिया प्रोक्ता त्वेवं तयोरुभयोरपि ।
मूर्छनायाः पुरश्चर्या शिष्येणाकारयेद्गुरुः ॥ ६० ॥
प्रसाध्य मूर्छनां शुद्धामलङ्काराान्वितामिमाम् ।
अलङ्कारान्विता सेयं त्रिविधा जायते त्वियम् ॥ ६१ ॥
औडुवा षाडवा पूर्णा रागान् सृजति सत्वरम् ।
घाताद्या विषमावृत्तिः समाघातादिका स्मृता ॥ ६२ ॥

अथ सोमनाथसकलकलोक्तलक्षणम् ।

प्रतिहतिरन्तर्द्रुतमुच्छलनवतो हतियुगाद्गभीररवः ॥

हतिस्तु दक्षिणकरव्यापारः । हतिद्वयमपि दक्षिणकरव्यापारः । तदन्तर्गतद्रुतमुच्छलनं दक्षिणकरजन्यं वा वामकरजन्यम् । यदि दक्षिणकरव्यापारस्तर्हि असंभवः । तस्माद्वामकरव्यापारो लक्षणीयः ॥ वामकरतर्जनीं षड्जोपरि संस्थाप्य प्रथमं दक्षिणकरतर्जन्याहतिं विधाय

वामकरतर्जनीं द्रुतमुच्छाल्य कोऽर्थः । ऊर्ध्वं निषादपर्यंत नीत्वा पुनः षड्जपर्यन्तमानीय तस्यैव दक्षिणकरतर्जन्याहतिः प्रतिहतिश्च ॥

सप्तस्वराः परिज्ञेया अंकैश्च सप्तभिः क्रमात् ।
द्विराहतौ स्वराष्टत्तिर्लक्ष्यते सा स्वलक्षणात् ॥ ६३ ॥
षड्जं संहत्य चोच्छाल्य पुनः षड्जं प्रकाशयेत् ।
तर्हि षड्जस्य चैकाङ्कः रुद्राङ्कस्तद्वयेन हि ॥ ६४ ॥
सप्तांको निस्वरोद्योती मध्यगो प्रतिहतिं वदेत् ॥

तस्योदाहरणम् ।

सस रिरि गग पप धध निनि ।

इति प्रतिहतिः ।

द्योतकः पूर्वपर्वाङ्कस्तस्य तस्य स्वरस्य च ।
स्यात्समुच्छलनमिदमाहत्यामपि च ध्रुवम् ॥ ६५ ॥
हतिर्द्वितीया नास्त्येव तस्मात्सस्वर एव हि ।
निसयोर्द्योतकावङ्कौ तस्माद्भेदः प्रतीयते ॥ ६६ ॥

तदुदाहरणम् ।

स रि ग म प ध नि ।

इति आहतिः ।

आहतिः कथिता सद्भिः पूर्वस्वरप्रदर्शनात् ।
षड्जं संवाद्य गमनं निस्वरान्तं यदा भवेत् ॥ ६७ ॥
तदा त्वनुहतिः प्रोक्ता भावभट्टेन धीमता ॥

स रि ग म प ध नि स । स नि ध प म ग रि स ।

इति अनुहतिः ।

हतिं विना स्वरे यत्र यदा प्रतिहतेः क्रिया ।
सैवात्रत्वाहतिः प्रोक्ता श्रीजनार्दनसूनुना ॥ ६८ ॥

इति आहतिः ।

स्वरं संवाद्य प्रथमं गतागतं यदा भवेत् ।
वामहस्तस्य तर्जन्या तदांदोलितो मतः ॥ ६९ ॥

स रि ग म प ध नि ।

इति आंदोलितः ।

गतागतं द्वित्रिवारं गमकं परिकीर्तितम् ॥ ७० ॥

इति गमकम् ।

वामस्यैव करस्यैव कम्पस्तर्जनिकम्पनात् ॥

इति कंपः ।

स एवात्र तर्जनीं स्थाप्य पुरः संसरणं यदा ।
एकाहत्या स्वराणां तत् घर्षणं समुदाहृतम् ॥ ७१ ॥

इति घर्षणम् ।

एकाद्यष्टमपर्यन्तं घर्षणं सा प्लुतिर्भवेत् ॥

इति प्लुतिः ।

घातं कृत्वा स्वरे यस्मिन् घातेन पातमुद्रणम् ।
गमको मुद्रितः ख्यातः क्रिया दक्षिणपाणिजा ॥ ७२ ॥
घातस्य प्रथमकृत्यात् द्वितीयः पातसंभवः ।
घातपातः पुनर्घात इत्यङ्कत्रितयं मतम् ॥ ७३ ॥
अग्रस्याकर्षणं पूर्वं सार्यां तंत्रीप्रकर्षणात् ।
परता कथिता सैव तानभट्टात्मजात्मना ॥ ७४ ॥
तृतीयस्याकर्षणं यत्स्यात् चोचना मता सताम् ।
संघाते या विलंबोऽस्ति स श्रमः कथितो बुधैः ॥ ७५ ॥
आन्दोलार्धं विकर्षः स्यात् पीड्य मुक्तिस्तु पीडिका ।
घात आहतिरेव स्यात् स्पर्शः स्पर्शनमीरितः ॥ ७६ ॥
दृढाहतिस्तु नैम्न्यं स्यात् निजता न उरीकृता ।
द्रुततुर्यांशवेगे ति रिपःस्रवति वेगवान् ॥ ७७ ॥
द्रुततृतीयांशवेगे स्फुरितः स्फुरणाद्भवेत् ।
द्रुतार्द्धेन प्रकंपः स्यात् लीनस्तु द्रुतवेगतः ॥ ७८ ॥
आंदोलितो लघुवेगेन बलिर्वक्रप्रवेगता ।
विश्रांतः त्रिपु स्थानेषु घनध्वननवेगवान् ॥ ७९ ॥

त्रिभिन्नोऽसौ त्रिभिः स्थानैः त्रिभिन्न एव लक्ष्यते ।
बलिरिव ग्रंथिलः कंठ्यः कोमलः कुरुलः स्मृतः ॥ ८० ॥
स्वरमग्रिममाहत्य निवृत्तस्त्वाहतः स्मृतः ।
प्लावितः प्लुतगानेन कंपनं प्लावनाद्भवेत् ॥ ८१ ॥
हृदयंगमहुंकारो गंभीरो हुंफनाद्भवेत् ।
मुखमुद्रेण संभूतो मुद्रितो मुद्रणाद्भवेत् ॥ ८२ ॥
स्वराणां नमनाद्यः स्यान्नामितः परिकीर्तितः ।
उल्लासितः क्रमाद्गच्छन् षड्जादीनुत्तरोत्तरान् ॥ ८३ ॥
एतत्संमिश्रणान्मिश्रः कथितो भरतादिभिः ।
भूरिभेदा मिश्रितस्य नोक्ता गौरवभीतितः ॥ ८४ ॥
दक्षिणांगुलिसंबद्धस्तंत्रीजन्योऽतिनिश्चलः ।
कंपादिरहितत्वेन स्वरः कैवल्यमश्नुते ॥ ८५ ॥
स्वरो हुंशब्दसादृश्यात् हुंकृतः परिकीर्तितः ।
स्फालनज्ञानविज्ञाता ज्ञातमध्यमहस्वरः ॥ ८६ ॥
पुनरग्रे समुद्भूतोऽप्येकास्फालनसंभवः ।
शारीरोऽपि च हुंशब्दो हृन्यस्ते चिबुके भवेत् ॥ ८७ ॥
उन्नतस्थानकं गत्वाथाधो गच्छति यः स्वरः ।
एकस्फालनसंजातश्च्यावितश्च्यवनाद्भवेत् ॥ ८८ ॥
शारीरोऽपि च स विज्ञेयो वदनोत्क्षेपणोद्भवः ।
एकास्फालननादेन सर्वेऽतिबोधमागताः ॥ ८९ ॥
स्वरानष्टावभिवाद्य घर्षणाद्घर्षणो भवेत् ।
अवघर्षणमप्येवं ज्ञेयं तदवघर्षणात् ॥ ९० ॥
विकर्षणं तदेव स्यात् स्वस्थानेऽन्यो विकृष्यते ।
स्वरस्याभिभवं नैम्न्यं गुल्याहुर्मनीषिणः ॥ ९१ ॥
हतः पूर्वहताख्यः स्यात्तथैवान्वर्थनामकः ।
हताहत इति ख्यातो हत्यैकत्रस्वरद्वयात् ॥ ९२ ॥

हतोत्तराहतः ख्यातो गमकोऽन्वर्थनामकः ।
चतुर्थांशो यल्लवोऽसौडुवस्य तिरिपो भवेत् ॥ ९३ ॥
श्रुतिकालविभागेन सोऽयं बहुविधो भवेत् ॥
एकत्र हन्यते यस्तु द्विवारं स द्विराहतः ।
आरोहणावरोहाभ्यां द्विविधः परिकीर्तितः ॥ ९४ ॥
स्वरद्वयमभिव्याप्य वामहस्तांगुलिषु वा ।
भवेदूर्ध्वादधो याति तज्जो ढालुरुदाहृतः ॥ ९५ ॥
स्वरद्वयमभिव्याप्य सुढालुः पूर्ववद्भवेत् ॥
यत्रैकहननादूर्ध्वं तत्रैवानाहतः स्वरः ।
शांतसंज्ञायुतास्ते स्युर्ये स्वराः शांतिसंभवाः ॥ ९६ ॥
हुंफितस्यैकदेशत्वान्मुद्रा सा पृथगुच्यते ॥
अग्रे गत्वा निवृत्तोऽसौ पुनःस्वस्थान एव च ।
पश्चाद्भूत्वा निवृत्तोऽसावग्रस्थानसंज्ञकः ॥ ९७ ॥
एवमभ्यस्य मूर्छा तु गमकान्वितविग्रहाम् ।
पुनस्थाटप्रभेदेन मूर्छनास्थाटसंभवाः ॥ ९८ ॥
एवं बहुविधा भेदाः कथिता भावसूरिणा ॥

अथ तानाः ।

अथ तानप्रभेदानां संहतिः कथ्यतेऽधुना ।
पल्लवेन युतस्तानो योग इत्यभिधीयते ॥ ९९ ॥
एकस्वरादितानानां योगान् ब्रवीमि तान् शृणु ।
कृतज्ञादतचित्तेन तान् सर्वानवधारय ॥ १०० ॥
यस्य कस्य च रागस्य विस्तारोऽयं क्षणाद्भवेत् ॥
स इति प्रथमस्थाने म-रि-सेन समायुतः ।
एकस्वरप्रयोगोऽयं प्रथमः कथितो मया ॥ १०१ ॥
गमकोऽगमको द्वेधा ।
पूर्वमगमकं चोक्त्वा गमकं त्वधुनोच्यते ।
षड्जे घर्षणसंयोगात् स-रि-सेति उदाहृतः ॥ १०२ ॥
एवं गमकयोगेन भूरिभेदा भवंति हि ॥

अथ द्विस्वरतानवि[illegible]कः ।

द्विस्वरं तानमादाय योजयेत्पल्लवेन च ।
सोऽयं भवेत् स-म-रि-स-रि-स-मेति द्वितीयकः ॥ १०३ ॥
घर्षणेन समायुक्तः स-स-रि-रि इति क्रमात् ।
अनुहत्या रिकारः स्यात् घर्षणेन च सेन च ॥ १०४ ॥
रि-स-पल्लवसंयुक्तो द्वितीयः कथितो मया ।
एवं तानद्वयं साध्यं भूरिकम्पप्रभेदतः ॥ १०५ ॥

अथ त्रिस्वरतानविवेकः ।

स-ग-रि-त्रिस्वरस्तानो म-रि-सेन मयोदितः ।
त्रिस्वरः प्रयोगो यो गमकेन युतो यदा ॥ १०६ ॥
स-रि-ग-ग-रि-सेत्येवं घर्षणेन युतः क्रमः ।
स-रि-रि-ग-ग स्वरूपेण स-स-रि-ग-ग-रि-स ॥ १०७ ॥
एवं गमकभेदेन षड्भेदस्त्रिस्वरक्रमः ।
नानारूपप्रभेदास्ते साधनीया विचक्षणैः ॥ १०८ ॥
सरिगमपधनीति मरिसेति क्रमो भवेत् ।
तदा सप्तशतं ताना न्यंता विंशत्यया सह ॥ १०९ ॥
सरिगमपनिधेति मरिसापल्लवो भवेत् ।
तदा सप्तशतं ताना धांता विंशत्यया सह ॥ ११० ॥
सरिगमधनिपेति म-रि-सापल्लवेन वै ।
तदा सप्तशतं तानाः पान्ता विंशत्यया सह ॥ १११ ॥
सरिगपधनिमेति रिसपल्लवसंयुताः ।
मध्यमे घर्षणेनैव भेदाः स्युस्ते तथैव च ॥ ११२ ॥
सरिमपधनिगेति रिसपल्लवसंयुताः ।
गांधारे घर्षणेनैव पूर्ववच्छेदकल्पनम् ॥ ११३ ॥
सगमपधनिरीति सपल्लवयुता यदा ।
पूर्ववच्छेदसंयुक्ताः कथिता भावगुम्फिणा ॥ ११४ ॥

रिगमपधनिसेति सान्ताच्छेदयुता भवेत् ।
संख्यैवं सर्वप्रभेदानां पंचसाहस्रिका भवेत् ॥ ११५ ॥
चत्वारिंशद्युता प्रोक्ता श्रीजनार्दनसूनुना ॥
अंतिमं स्वरमुच्चार्य पूर्वानुच्चारयेत्क्रमात् ।
ते क्रमाः कथितास्तेषां नेत्रांकरामता मता ॥ ११६ ॥
कथितो भावभट्टेन तानयोगस्य विस्तरः ।
रागरागानुसारेण वर्तव्यो योजनक्रमात् ॥ ११७ ॥
सुधीभिस्तमाभाव्यं तत्तद्गमकयोजनात् ॥
विना गमकयोगाच्च कतिचित्तु मयाधुना ।
लिख्यन्ते सुज्ञबोधार्थं तान् शृणुष्व महामते ॥ ११८ ॥

अथ चतुःस्वरतानविवेकः ।

चतुःस्वरप्रभेदास्ते चतुर्विंशतिसंभवाः ।
पूर्वोक्तैः कंपभेदैरनन्ताः प्रभवंति ते ॥ ११९ ॥
पल्लवेन मरीसेन रिसेनापि क्वचित्क्वचित् ।
एवं पल्लवभेदेन त्वनन्तास्ते भवंति हि ॥ १२० ॥

अथ पंचस्वरतानविवेकः ।

अथ पंचस्वरस्तानः पल्लवेन युतो भवेत् ।
आरोहणं तु तानः स्यात्पल्लवस्त्ववरोहणम् ॥ १२१ ॥
सरिगमपतानः स्यात्प्रथमरिसपल्लवः ।
पल्लवाद्यस्वरे प्रोक्तं घर्षणं त्वतिकोमलम् ॥ १२२ ॥
तदा योगाः समाख्याता विशंत्या सहितं शतम् ॥

अथ षाडवतानविवेकः ।

स रि ग म प ध ध प म ग रि स ।
एवं विंशत्या सह सप्तशतं भेदाः ।
अस्यापि तथैव भेदाः । रिगमपधसेति विना पल्लवेन ।

अथ संपूर्णतानाधिकः ।

स रि ग म प ध नि नि ध प म ग रि स।

एवं सप्तस्वराणां तु भेदाः पंचसहस्रकाः ।
चत्वारिंशद्युतास्तेऽपि साधनीया विचक्षणैः ॥ १२३ ॥

अथ अलंकाराः ।

क्रमेण स्वरसंदर्भमलंकारं प्रचक्षते ॥

क्रमेण स्वरसंदर्भस्तु मूर्छनायां शब्दतानेषु क्रमेषु च भवेत् । तस्मात्तेऽप्यलंकारत्वमागता इति पारिजातोक्तं लक्षणमसिद्धम् । अतो रत्नाकरोक्तलक्षणमंगीक्रियते । तदेवाह—

विशिष्टवर्णसंदर्भमलंकारं प्रचक्षते ॥
विशिष्टवर्णसंदर्भस्तु अलंकारेष्वेव दृश्यते न तेषु ।
तस्माद्विशिष्टसंदर्भमेवाऽलंकारलक्षणं सिद्धम् ।
अलंक्रियते रागोऽनेनेत्यलंकारः ।*

इतिश्रीसंगीतरायभावभट्टविरचिते श्रीसंगीतानूपांकुशे स्वराध्यायः समाप्तः ।

---

* येथून पुढें ग्रंथकारानें सर्व अलंकार सांगितले आहेत परंतु ते सर्व आधींच अनूपविलास ग्रंथांत आले असल्यानें येथें दिले नाहींत.

अथ रागाध्यायः ।

श्रीमज्जनार्दनं नत्वा संगीतार्थफलप्रदम् ।
तन्यते भावभट्टेन रागालापनमंजरी ॥ १ ॥
भैरवः कौशिकश्चैव हिंदोलो दीपकस्ततः ।
श्रीरागो मेघरागश्च षडेते पुरुषाः स्मृताः ॥ २ ॥
मध्यमादिर्भैरवी च बंगाली च वराटिका ।
सैंधवी पंचमी प्रोक्ता भैरवस्य वराङ्गनाः ॥ ३ ॥
टोडी खंबावती गौडी गुणक्री ककुभा तथा ।
मालकौशिकरागस्य योषितः पंच कीर्तिताः ॥ ४ ॥
वेलावली च रामक्री देशाक्षी पटमंजरी ।
ललिता पंच संप्रोक्ता हिंदोलस्य वराङ्गनाः ॥ ५ ॥
केदारिका च देशी च कामोदी नाटिका ततः ।
कर्णाटी पंच संप्रोक्ता दीपकस्य वराङ्गनाः ॥ ६ ॥
वसंती मालवी मालश्री सावेरी धनाश्रिका ।
श्रीरागयोषिताः पंच भावभट्टेन कीर्तिताः ॥ ७ ॥
मल्लारी देशकारी च भूपाली गुर्जरी तथा ।
टक्का च पंच मेघस्य योषितः कीर्तिता बुधैः ॥ ८ ॥

अथ भैरवः ।

पारिजाते—

भैरवे तु रिपौ न स्तो धादिमे न्यासमध्यमे ।
तत्रोक्तौ तु गनी तीव्रौ कोमलो धैवतः स्मृतः ॥ ९ ॥

हृदयप्रकाशे—

संपूर्णो भैरवः प्रोक्तो गांधारादिकमूर्छनः ॥

मंजर्याम्—

रिहीनो भैरवः सत्रिः प्रातर्गेयो विशुद्धधीः ॥

अथ मध्यमादिः ।

पारिजाते—

मध्यमादौ धगौ न स्तो मूर्छना मध्यमादिका ।
तत्र त्वंशस्वराः प्रोक्ता रिमनयो मुनीश्वरैः ॥ १० ॥
मत्रिः प्रातरसौ गेया रिधास्ता मध्यमादिका ॥

हृदयप्रकाशे—

मध्यमादिर्गहीनत्वात् षाडवा मध्यमादिका ॥

अथ भैरवी ।

पारिजाते—

स स्वरांशग्रहन्यासा भैरवी स्याद्धकोमला ।
रिणारोहे तु पन्यासा पंचमेनोभयोरपि ॥ ११ ॥
षड्जेनाथावरोहे तु सर्वदा सुखदायिनी ।

रत्नाकरे—

धांशन्यासग्रहा तारमन्द्रगांधारशोभिता ।
भैरवी भैरवोपांगं समशेषस्वरा भवेत् ॥ १२ ॥

अथ बंगाली ।

रत्नाकरे—

धन्यासांशग्रहा भाषा बंगाली भिन्नषड्जगा ।
गापन्यासा दीर्घरिमा धगन्द्रोऽद्दीपने भवेत् ॥ १३ ॥

पारिजाते—

बंगाली रिधहीना स्यान्मतीव्रतरसंयुता ।
नितित्रेणापि संयुक्ता सस्वरोत्थितमूर्छना ॥ १४ ॥

अथ वराटी ।

पारिजाते—

अथ शुद्धवराट्यां तु रिगौ कोमलपूर्वकौ ।
गस्तु तीव्रतरो धः स्यात्कोमलस्तीव्रनिस्वरः ॥ १५ ॥
धैवतोद्ग्राहयुक्तायां निमौ न्यासांशकौ स्मृतौ ॥

हृदयप्रकाशे—

निमौ तृतीयगातिकौ सदा पूर्णा वराटिका ॥

अथ सैंधवी ।

पारिजाते—

शुद्धमेलोद्भवा पूर्णा धैवतादिकमूर्छना ।
आरोहे गनिवर्ज्या च रागिणी सैंधवी मता ॥ १६ ॥

हृदयप्रकाशे—

शुद्धसप्तस्वरे मेले सैंधवी परिगीयते ।
आरोहे गनिवर्ज्या या स्फुरितेन युता मुहुः ॥ १७ ॥

इतिश्रीभावभट्टविरचितायामालापमंजर्यां पंचभार्यासहितो भैरवरागः समाप्तः ।

अथ मालवकौशिकः ।

रत्नाकरे—

कैशिकीजातिजः षड्जग्रहांशांतोऽल्पधैवतः ।
सकाकलीकः षड्जादिमूर्छनारोहिवर्णवान् ॥ १८ ॥
प्रसन्नमध्यालङ्कारो वीरे रौद्रेऽद्भुते रसे ।
विप्रलम्भे प्रयोक्तव्यः शिशिरे प्रहरेऽन्तिमे ॥ १९ ॥
दिनस्य, केशवप्रीत्यै ॥

पारिजाते—

धैवतोद्ग्राहधांशांतो गौरीमेलसमुद्भवः ।
रागो मङ्गलकौशाख्यो धनी यत्र समन्वितौ ॥ २० ॥

मंजर्याम्—

एकैकगतिकौ रिधौ निगौ मालवकौशिके ॥

अथ तोडी ।

पारिजाते—

षड्जपूर्वा तु तोडी स्याद्यत्रोक्तौ कोमलौ रिधौ ।
न्यासः स्याद्धैवतस्तस्यां गांधारांशेन शोभिता ॥ २१ ॥
मेनारोहे तु पन्यासा पंचमेनोभयोरपि ॥

मंजर्याम्—

प्रसिद्धा रागिणी तोडी एकैकगतिकौ निगौ ॥
मतिका पधकंपाढ्या पूर्णा तोडी मकीर्तिता ॥

अथ खंभावती ।

पारिजाते—

खंभावती पहीना स्यात्कोमलान्वितधैवता ।
गांधारमूर्छनायुक्ता रिणात्यक्तावरोहणे ॥ २२ ॥

हृदयप्रकाशे—

धादिः खंभावती पूर्णा रोहणे धैवतोज्झिता ॥

अथ गौरी ।

पारिजाते—

रिस्वरादिस्वरारम्भा रिकोमला धकोमला ।
गतीव्रा सा नितीव्रा च गौरी न्यांसस्वरा मता ॥ २३ ॥

आरोहे गधहीना सा निकम्पनमनोहरा ॥

हृदयप्रकाशे—

ऋषभांशा तु गौरी स्यात्पूर्णाऽऽरोहे धगोज्झिता ॥

अथ गुणक्री ।

पारिजाते—

रिधकोमलसंयुक्ता गनिवर्ज्या गुणक्रिया ।
धैवतोद्ग्राहसंयुक्ता क्वचिद्गान्धारसंयुता ॥ २४ ॥

अथ ककुभा ।

पारिजाते—

पंचमोद्ग्राहसंपन्ना धहीना ककुभा मता ।
आरोहे तीव्रगांधाररहिता बुधसंमता ॥ २५ ॥

हृदयप्रकाशे—

षड्जादिर्मूर्छना गांशा संपूर्णा ककुभा मता ॥

इतिश्रीभावभट्टविरचितायामालापमंजर्यां पंच-
भार्यासहितो मालवकौशिकरागः समाप्तः ।

अथ हिंदोलः ।

पारिजाते—

हिंदोलेऽथ रिपौ त्याज्यौ कोमलो धैवतो भवेत् ॥

मंजर्याम्—

हिंदोलको रिपत्यक्तः त्वेकैकगतिकौ गनी ॥

अथ वेलावली ।

पारिजाते—

वेलावल्यां गनी तीव्रौ मूर्छना चाभिरुद्गता ।
आरोहे मनिहीनायामंशः षड्जो बुधैः स्मृतः ॥ २६ ॥
अवरोहे गवर्ज्यायां क्वचिद्गान्धारमूर्छना ॥

मंजर्याम्—

धत्रिका रिपहीना वा प्रातर्वेलावलीष्टदा ॥

अथ रामकली ।

पारिजाते—

रिकोमला गतीव्रा या मतीव्रतरसंयुता ।
धकोमला नितीव्रा च ख्याता रामकरीति सा ॥ २७ ॥

हृदयप्रकाशे—

आरोहे मनिहीनास्याद्गांधारादिकमूर्छना ।
धैवतांशा च गन्यासा पूर्णा रामकली मता ॥ २८ ॥

मंजर्याम्—

रामक्री सत्रिका पूर्णा सदा गेया विरागिणी ॥

अथ देशाक्षी ।

मंजर्याम्—

गत्री रिहीना देशाक्षी प्रातर्गेया विचक्षणैः ॥

अथ पटमंजरी ।

मंजर्याम्—

सर्वदा पत्रिका पूर्णा राजते पटमंजरी ॥

हृदयप्रकाशे—

धगत्यागादौडुवेषु षड्जादिः पटमंजरी ॥

अथ ललिता ।

पारिजाते—

या गौरीरागसम्भूता ललिता पंचमोज्झिता ।
सांशोद्ग्राहा तथा मान्ता गीतान्ते सा सुशोभिता ॥ २९ ॥

मंजर्याम्—

धत्री संपूर्णललिता प्रातर्गेया च गायकैः ॥

इतिश्रीभावभट्टविरचितायामालापमंजर्यां पंच-
भार्यासहितो हिंदोलरागः समाप्तः ।

अथ दीपकरागः ।

पारिजाते—

आरोहे मनिवर्ज्यः स्याद्दीपको मालवोत्थितः ।
गांधारोद्ग्राहसंयुक्तः संन्यासांशविभूषितः ॥ ३० ॥

मंजर्याम्—

संध्याकाले च गातव्यो धत्रिः संपूर्णदीपकः ॥

अथ केदारिका ।

पारिजाते—

गनी तीव्रौ तु केदार्यां रिधौ न स्तोऽथ गादिमा ॥

मंजर्याम्—

नित्री रिपोना केदारी निशीथे करुणप्रिया ॥

अथ देशी ।

पारिजाते—

गनी त्याज्यावथारोहे रिधौ यत्र च कोमलौ ।
षड्जादिस्वरसंभूतिर्देश्यामंशस्तु रिः स्मृतः ॥ ३१ ॥

मंजर्याम्—

षहीना रित्रिधा देशी सदा गेया विचक्षणैः ॥

अथ कामोदी ।

मंजर्याम्—

सत्री संपूर्णा कामोदी गायेत्तुरीययामतः ॥

हृदयप्रकाशे—

मांशा गवर्ज्या कामोदी ऋषभादिरुदाहृता ॥

अथ नाटिका ।

पारिजाते—

रिस्तु तीव्रतरो यस्यां गांधारस्तीव्रसंज्ञकः ।
धस्तु तीव्रतरः प्रोक्तो निषादस्तीव्रनामकः ॥ ३२ ॥
नाटिकायां नावरोहे धगौ, रिस्वरमूर्छना ॥

अथ कर्णाटी ।

हृदयप्रकाशे—

गैकस्तीव्रतरे मेळे कर्णाटी रागिणी शुभा ॥

मंजर्याम्—

नित्री रिधाभ्यां हीना वा कर्णाटी सायमिष्टदा ॥

पारिजाते—

तीव्रगांधारसंपन्ना मध्यमोद्ग्राहधान्तिमा ।
सांशस्वरेण संयुक्ता कर्णाटी सा विराजते ॥ ३३ ॥
इतिश्रीभावभट्टविरचितायामालापमंजर्यां पंच-
भार्यासहितो दीपकरागः समाप्तः ।

अथ श्रीरागः ।

पारिजाते—

रित्रयोद्ग्राहसंयुक्तः षड्जोद्ग्राहोऽथवा मतः ।
श्रीरागस्तीव्रगांधार आरोहे गधवर्जितः ॥ ३४ ॥

हृदयप्रकाशे—

संपूर्ण ऋषभादिः स्यादारोहे गधवर्जितः ।
रिपंचमांशः श्रीरागः सान्तः कंपेन शोभितः ॥ ३५ ॥

मंजर्याम्—

धरिन्येकैकगतिका गस्तृतीयगतिर्यदा ।
श्रीरागमेल एष स्यात् श्रीरागाद्या ह्यनेकशः ॥ ३६ ॥
श्रीरागः सत्रिकः सायं धगोनः श्रीरसप्रियः ॥

अथ वसंती ।

पारिजाते—

षड्जादिमूर्छना मान्ता गनितीव्रा वसंतिका ॥

हृदयप्रकाशे—

आरोहे पोज्झिता माद्या पूर्णा धांशा वसन्तिका ॥

मंजर्याम्—

सत्री वसंतिका पूर्णा प्रातर्गेयाऽप्यनंददा ॥

अथ मालवी ।

सत्री उ निविहीना वा सायं मालवि गीयते ॥

अथ मालश्री ।

पारिजाते—

रिहीना मालवश्रीः स्याच्छुद्धमेलस्वरोद्भवा ।
मध्यमादिस्वरोद्ग्राहा धांशयुक्ताऽन्त्यपा स्मृता ॥ ३७ ॥

हृदयप्रकाशे—

रिधत्यागादौडुवेषु मालश्रीर्गादिरिष्यते ॥

सत्रिधा रिधवर्ज्या च मालश्रीः पातरेव हि ॥

अथ सावेरी ।

पारिजाते—

सावेरी तीव्रगांधारा धैवतोद्ग्राहसंभवा ।
मध्यमांशा रिहीना चारोहणे गनिवर्जिता ॥ ३८ ॥

मंजर्याम्—

सपवर्ज्या च सावेरी धत्रिका प्रातरिष्टदा ॥

अथ धनाश्रिका ।

पारिजाते—

आरोहे रिधहीना स्यात्पूर्णा शुद्धस्वरैर्युता ।
गांधारस्वरपूर्वा स्याद्धनाश्रीर्मध्यमान्तिका ॥ ३९ ॥

मंजर्याम्—

सत्रिका रिधवर्ज्या च धन्नासी प्रातरेव हि ॥

हृदयप्रकाशे—

गमौ तीव्रतरौ यत्र रिधौ कोमलसंज्ञकौ ।
निषादः काकली पूर्णा धनाश्रीस्तत्र कीर्तिता ॥ ४० ॥

इतिश्रीभावभट्टविरचितायामालापमंजर्यां पंच-
मार्यासहितः श्रीराग समाप्तः ।

अथ मेघः ।

हृदयप्रकाशे—

गधैवतनिषादास्तु यत्र तीव्रस्वराः कृताः ।
तत्र मेले भवेन्मेघो रागः संपूर्ण उच्यते ॥ ४१ ॥

अथ मल्लारी ।

पारिजाते—

गौरीमेलसमुद्भूता मल्लारी निस्वरोज्झिता ।
आरोहणे गहीना स्यात् षड्जादिस्वरसंभवा ॥ ४२ ॥

मंजर्याम्—

धत्री सपाभ्यां हीना सा मल्लारी ह्युषसि प्रिया ॥

अथ देशकारी ।

मंजर्याम्—

देशकार्यपराह्णे स्यात्सत्री संपूर्णिका भवेत् ॥

हृदयप्रकाशे—

गनिशून्या मध्यमांशा देशकारी तथौडुवा ॥

पारिजाते—

देशकार्यां गनी तीव्रौ धांशो धादिकमूर्छना ॥

अथ भूपाली ।

पारिजाते—

मनिवर्ज्या तु भूपाली रिधौ यत्र च कोमलौ ॥

हृदयप्रकाशे—

मनित्यागादौडुवेषु भूपाली गादिरिष्यते ॥

DEPARTMENTAL LIBR
6 AUG 1952

मंजर्याम्—

सत्रिर्मनिभ्यां हीना च भूपाली प्रातरुत्तमा ॥

अथ गुर्जरी ।

मंजर्याम्—

रित्रिका पेन हीना वा गुर्जरी प्रातरिष्टदा ॥

अथ टक्का ।

मंजर्याम्—

सायं स्यात्सत्रिका टक्का काकल्यंतरराजिता ।

पारिजाते—

रिधौ तु कोमलौ ज्ञेयावाभीरीमूर्छनायुता ॥ ३३ ॥

आरोहे च धवर्ज्या सा रागिणी टक्काभिनामिका ॥

इतिश्रीभावभट्टविरचितायामालापमंजर्यां पंचभार्यासहितो मेघरागः समाप्तः ।

इतिश्रीसंगीतरायभावभट्टविरचिते श्रीसंगीतानूपांकुशे रागाध्यायः समाप्तः ।

इतिश्रीमद्राठोडकुलदिनकरमहाराजाधिराजश्रीकर्णसिंहात्मजजयश्रीविराजमानचतुःसमुद्रमुद्रावच्छिन्नमेदिनीप्रतिपालनवदान्यतातिशयानिर्जितचिंतामणिस्वप्रतापतापितारिवर्गधर्मावतारश्रीमहाराजाधिराजश्रीमदनूपसिंहप्रमोदितश्रीमहामहेंद्रमौलिमुकुटरत्नकिरणनीराजितचरणकमलश्रीसाहिजहांसभामंडलमंडनसंगीतराजजनार्दनभट्टांगजानुष्टुपचक्रवर्तिसंगीतराजभावभट्टविरचितः श्रीसंगीतानूपांकुशग्रंथः समाप्तः ।

N 82 D
150552

शुभमस्तु ।

UNIVERSITY LIBRARY
15 DEC 1951